

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

POLITIKA OTVORENE ZNANOSTI

Veleučilišta u Karlovcu

Klasa:	602-01/26-01/207
Urbroj:	2133-61-01-26-01
Datum usvajanja:	29.6.2026.
Tijelo koje je usvojilo:	Vijeće Veleučilišta u Karlovcu
Verzija:	1.0 — prva verzija
Sljedeća revizija:	2028.
Odgovoran za provedbu:	Knjižnica Veleučilišta u Karlovcu

Karlovac, 2026.

1. Uvod i svrha politike

Veleučilište u Karlovcu (u daljnjem tekstu: Veleučilište) usvaja ovu Politiku otvorene znanosti kao temeljni strateški dokument kojim se definiraju načela, obveze i postupci otvorenog dijeljenja rezultata istraživačke, nastavne i stručne djelatnosti svih zaposlenika i studenata Veleučilišta.

Otvorena znanost (engl. Open Science) podrazumijeva skup praksi kojima se osigurava slobodan, besplatan i trajan pristup znanstvenim i stručnim publikacijama, istraživačkim podacima, obrazovnim sadržajima i rezultatima istraživanja financiranih javnim sredstvima.

Pravni temelj politike

- ☐ Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22)
- ☐ Zakon o osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti (NN 151/22) — Standard 5.5
- ☐ Uredba (EU) 2021/695 — Obzor Europa (Horizont Europe)
- ☐ Preporuke Vijeća EU o otvorenom pristupu znanstvenim publikacijama (2018/790)
- ☐ Nacionalni plan razvoja otvorene znanosti u RH 2023.–2027.
- ☐ Statut Veleučilišta u Karlovcu

1.1. Ciljevi politike

Ovom politikom Veleučilište nastoji ostvariti sljedeće ciljeve:

- ☐ osigurati otvoreni pristup svim rezultatima istraživanja financiranih javnim sredstvima
- ☐ povećati vidljivost, citiranost i društveni utjecaj istraživačkog rada nastavnika
- ☐ uspostaviti i održavati institucijski repozitorij za pohranu svih istraživačkih outputa
- ☐ promovirati kulturu otvorene znanosti među nastavnicima, suradnicima i studentima
- ☐ uskladiti se s nacionalnim i europskim zahtjevima i standardima otvorene znanosti
- ☐ ispuniti uvjete standarda 5.5 AZVO-a za postupak reakreditacije visokih učilišta

2. Definicije pojmova

Pojam	Definicija
Otvoreni pristup (OA)	Slobodan, besplatan i neograničen online pristup znanstvenim i stručnim radovima, bez tehničkih, pravnih i financijskih prepreka.
Zlatni OA	Objava rada izravno u recenziranom OA časopisu ili knjizi. Autor/ustanova može platiti naknadu za objavu (APC).
Zeleni OA	Pohrana prihvaćene verzije rada (post-print) u institucijski repozitorij, uz poštovanje embarga nakladnika.
Dijamantni OA	OA bez troškova ni za autore ni za čitatelje — financiran institucionalnim ili javnim sredstvima (npr. HRČAK).
Institucijski repozitorij	Digitalni sustav za pohranu i distribuciju istraživačkih outputa ustanove (platforma Dabar).

Istraživački podaci	Svi materijali koji potkrepljuju istraživanje: sirovi podaci, baze, kod, modeli, ankete.
FAIR načela	Načela upravljanja podacima: Pronađljivi, Dostupni, Interoperabilni, Višekratno upotrebljivi.
APC	Article Processing Charge — naknada za objavu u OA časopisu.
Embargo	Vremensko ograničenje nakladnika na slobodan pristup (tipično 6–24 mj.).
CC licencija	Creative Commons licencije koje definiraju uvjete korištenja (CC BY, CC BY-SA i dr.).
DMP	Plan upravljanja podacima (Data Management Plan) — dokument o prikupljanju, pohrani i dijeljenju podataka.
ORCID	Jedinstveni trajni digitalni identifikator istraživača.

3. Područje primjene

Ova politika primjenjuje se na sve zaposlenike, vanjske suradnike i studente Veleučilišta u Karlovcu koji obavljaju istraživačku, nastavnu ili stručnu djelatnost u ime ili pod pokroviteljstvom Veleučilišta, kao i na sve projekte financirane iz javnih izvora.

3.1. Na što se politika odnosi

- ☐ znanstveni i stručni radovi objavljeni u časopisima, zbornicima i knjigama
- ☐ ocjenski radovi: završni i specijalistički radovi
- ☐ istraživački podaci nastali u okviru projekata i istraživačkih aktivnosti
- ☐ obrazovni sadržaji (OER) koje stvaraju zaposlenici
- ☐ softver i programski kod nastali u istraživačkoj i nastavnoj djelatnosti
- ☐ prezentacije i poster s konferencija i skupova

3.2. Iznimke

Sljedeći sadržaji su isključeni iz obveze pohrane u institucijski repozitorij:

- ☐ povjerljivi sadržaji zaštićeni ugovorom o tajnosti ili poslovnoj tajni
- ☐ sadržaji zaštićeni pravima trećih stranaka bez odgovarajuće licence
- ☐ sadržaji koji sadrže osobne podatke zaštićene GDPR-om
- ☐ sadržaji koji bi ugrozili nacionalnu sigurnost ili javni interes

U slučaju iznimke, autor je obavezan obavijestiti Knjižnicu i navesti razlog.

4. Otvoreni pristup znanstvenim i stručnim publikacijama

4.1. Temeljna obveza

Svi zaposlenici Veleučilišta koji objavljuju znanstvene ili stručne radove obvezni su osigurati otvoreni pristup tim radovima najkasnije u roku od 12 mjeseci od datuma objave, u skladu s uredbom Obzor Europa i preporukama Europske komisije.

Hijerarhija preferiranog načina otvorenog pristupa

1. Zlatni OA — objava u recenziranom OA časopisu (prednost pri odabiru gdje objaviti)
2. Dijamantni OA — objava u institucionalno financiranom OA časopisu (npr. HRČAK)
3. Zeleni OA — pohrana prihvaćene verzije u institucijski repozitorij

Napomena: Objava isključivo u zatvorenim časopisima smatra se iznimkom koja zahtijeva obrazloženje.

4.2. Pohrana u institucijski repozitorij

- ☐ Svaki objavljeni rad pohraniti u repozitorij najkasnije 30 dana od objave.
- ☐ Pohraniti prihvaćenu recenziranu verziju (post-print) ako nakladnik ne dopušta objavljenu.
- ☐ Priložiti DOI i ISSN/ISBN objavljene verzije.
- ☐ Navesti licenciju pod kojom je pohranjen rad (preporuča se CC BY ili CC BY-SA).
- ☐ Pohranjeni rad unijeti u CroRIS profil autora s URL-om repozitorijskog zapisa.

4.3. Preporučene licencije

Licencija	Opis	Preporuča se za
CC BY 4.0	Slobodna upotreba uz navođenje izvora	Sve publikacije — zadani izbor
CC BY-SA 4.0	Slobodna upotreba, isti uvjeti na derivatima	Udžbenici, OER materijali
CC BY-NC 4.0	Samo nekomercijalnu upotrebu	Kad postoji komercijalni interes
CC BY-NC-SA 4.0	Nekomercijalnost i isti uvjeti	OER s ograničenom licencom

4.4. Embargo periodi

Kada nakladnik ne dopušta trenutnu pohrana, primjenjuje se embargo. Maksimalni embargo koji Veleučilište prihvaća je 12 mjeseci za STEM područja i 24 mjeseca za humanistiku i društvene znanosti. Po isteku embarga, pohrana je obvezna.

5. Upravljanje istraživačkim podacima

5.1. FAIR načela

Veleučilište prihvaća FAIR načela kao standard upravljanja istraživačkim podacima i potiče sve istraživače na njihovu primjenu od samog početka projekta.

FAIR načelo	Što znači u praksi
F — Pronađljivi	Jedinstveni trajni identifikator (DOI); bogati metapodaci; registrirani u pretraživom izvoru.
A — Dostupni	Dohvatljivi putem standardiziranog protokola (HTTP); metapodaci dostupni i kad podaci nisu.

✓ — Interoperabilni	Standardni formati i kontrolirani rječnici; eksplicitne reference na druge podatke.
R — Višekratno upotrebljivi	Jasna licenca; dokumentiran kontekst prikupljanja; zadovoljava standarde zajednice.

5.2. Plan upravljanja podacima (DMP)

Za sve projekte financirane iz kompetitivnih izvora (HrZZ, Horizont Europa, bilateralni) izrada DMP-a je obavezna. DMP se izrađuje na početku projekta i ažurira po potrebi.

DMP mora sadržavati:

- ☐ opis prikupljenih podataka i korištene metodologije
- ☐ formate pohrane i plan dugoročnog čuvanja
- ☐ mjere zaštite osobnih i povjerljivih podataka
- ☐ plan dijeljenja podataka i odabir repozitorija
- ☐ odgovorne osobe za upravljanje podacima

Knjižnica Veleučilišta pruža podršku u izradi DMP-a.

5.3. Pohrana istraživačkih podataka

- ☐ Pohraniti u institucijski repozitorij (Dabar) ili odgovarajući tematski repozitorij (Zenodo, Dryad).
- ☐ Dodijeliti DOI skupu podataka putem repozitorija.
- ☐ Koristiti otvorene i interoperabilne formate (CSV, XML, JSON, TIFF) gdje je moguće.
- ☐ Osigurati dugoročnu pohrana (minimalno 10 godina od završetka projekta).
- ☐ Navesti licencu (preporuča se CC BY 4.0 ili CC0).

6. Otvoreni obrazovni resursi (OER)

Veleučilište potiče razvoj i dijeljenje otvorenih obrazovnih resursa kao sastavnog dijela nastavne djelatnosti. OER obuhvaćaju udžbenike, skripta, prezentacije, videozapise, testove, praktikume i ostale materijale koji se koriste u nastavnom procesu.

- ☐ Nastavnici se potiču na objavljivanje nastavnih materijala pod CC BY ili CC BY-SA licencom.
- ☐ OER se pohranjuju u institucijski repozitorij i/ili na platformu HRČAK.
- ☐ Udžbenici s recenzijskim postupkom i ISBN-om pod OA licencom posebno se vrednuju pri napredovanju.
- ☐ Veleučilište razmatra financijsku podršku za izradu visokokvalitetnih OER-a.

7. Prava i odgovornosti

7.1. Prava intelektualnog vlasništva

Nositelj prava na istraživačkim outputima nastalim u radnom odnosu s Veleučilištem je Veleučilište, osim ako posebnim ugovorom ili zakonom nije drugačije određeno. Autori zadržavaju moralna autorska prava.

Pri objavi u časopisu, autori se potiču da u autorskom ugovoru zadrže pravo na pohrana u repozitorij (Author's Addendum). Knjižnica pruža predloške i savjet.

7.2. Odgovornosti po ulogama

Uloga	Odgovornosti
Dekan / Uprava	Usvajanje politike i osiguranje resursa za provedbu.
Vijeće Veleučilišta	Praćenje provedbe i revizija politike svake tri godine.
Knjižnica	Upravljanje repozitorijem, savjetovanje, edukacija, praćenje statistike OA, godišnje izvješće.
CroRIS koordinator	Ažurnost CroRIS profila, verifikacija zapisa, koordinacija izvoza podataka.
Voditelji projekata	Izrada DMP-a, OA pristup rezultatima, izvještavanje financijerima.
Nastavnici i istraživači	Pohrana radova u repozitorij, ažuriranje CroRIS profila, odabir OA opcija pri objavi.
Studenti (ocjenski radovi)	Pohrana završnih i specijalističkih radova u repozitorij uz suglasnost za OA.
Pročelnici odjela	Promoviranje politike unutar odjela, praćenje usklađenosti nastavnika.

8. Institucijski repozitorij

8.1. Platforma i pristup

Veleučilište u Karlovcu koristi nacionalnu infrastrukturu Dabar (dabar.srce.hr) kao platformu za institucijski repozitorij. Pristup pohrani ima svaki zaposlenik s AAI@EduHr digitalnim identitetom.

8.2. Što se pohranjuje

Vrsta sadržaja	Obvezna pohrana	Preporučena pohrana
Završni i specijalistički radovi	Da — uz suglasnost studenta	—
Radovi u časopisima	Da — post-print ili OA verzija	—
Konferencijski radovi	—	Da — posebno WoS/Scopus
Knjige i poglavlja	—	Da — kada nakladnik dopusti
Istraživački podaci (jav. projekti)	Da	—
Obrazovni materijali (OER)	—	Da — preporuča se
Softver i programski kod	—	Da — uz README dokumentaciju

8.3. Dugoročno čuvanje

Knjižnica osigurava dugoročno čuvanje svih pohranjenih sadržaja u skladu s tehničkim standardima digitalne pohrane (ISO 14721 — OAIS model). Minimalni rok čuvanja je 10 godina, a za ocjenski radove trajno.

9. Praćenje provedbe i izvještavanje

9.1. Godišnje izvješće

Knjižnica izrađuje godišnje izvješće o stanju otvorene znanosti koje se podnosi Stručnom vijeću:

- ☐ ukupan broj pohranjenih radova u repozitoriju i trend rasta
- ☐ postotak objavljenih radova dostupnih u otvorenom pristupu
- ☐ postotak završnih i specijalističkih radova u OA
- ☐ broj skupova istraživačkih podataka u repozitoriju
- ☐ pregled prepreka i preporuke za poboljšanje

9.2. Ključni pokazatelji uspješnosti (KPI)

Pokazatelj	Ciljana vrijednost do 2027.
% objavljenih radova u OA	≥ 50%
% završnih/specij. radova u repozitoriju	≥ 90%
% projekata s javnim financiranjem s DMP-om	100%
% istraž. podataka u OA (jav. projekti)	≥ 50%
Broj OER-a pod CC licencom	≥ 5 naslova
% nastavnika s ažurnim CroRIS profilom	100%

9.3. Revizija politike

Ova politika revidira se najmanje jednom u tri godine ili ranije u slučaju promjena zakonodavnog okvira, europskih smjernica ili institucionalnih potreba. Za reviziju je odgovorno Stručno vijeće Veleučilišta.

10. Edukacija i podrška

10.1. Edukacijske aktivnosti

- ☐ godišnja radionica o otvorenom pristupu i upravljanju istraživačkim podacima (Knjižnica)
- ☐ individualne konzultacije o odabiru OA strategije objave (Knjižnica, na zahtjev)
- ☐ uputnice i vodiči na web-stranici Veleučilišta
- ☐ informiranje novih zaposlenika o obvezama OA politike pri uvođenju u radni odnos

10.2. Tehnička podrška Knjižnice

- ☐ registracija i korištenje ORCID identifikatora
- ☐ pohrana radova u institucijski repozitorij (Dabar)
- ☐ izrada i ažuriranje CroRIS profila
- ☐ izrada Planova upravljanja podacima (DMP)
- ☐ odabir odgovarajuće CC licencije
- ☐ provjera politike nakladnika (alat Sherpa/RoMEO)

10.3. Financijska podrška

Veleučilište razmatra mogućnost sufinanciranja troškova objave (APC) u OA časopisima za nastavnike koji objavljuju rezultate kompetitivnih projekata, u skladu s raspoloživim sredstvima i utvrđenim prioritetima.

11. Završne odredbe

11.1. Stupanje na snagu

Ova politika stupa na snagu danom donošenja od strane Stručnog vijeća Veleučilišta u Karlovcu. Njome se stavljaju van snage sve prethodne odluke u području otvorenog pristupa koje su s njome u suprotnosti.

11.2. Objava i dostupnost

Politika se objavljuje na mrežnim stranicama Veleučilišta i dostupna je svim zaposlenicima, studentima i vanjskim korisnicima bez naknade, pod licencom CC BY 4.0.

11.3. Kontakt i savjetovanje

Tema upita	Kontakt osoba
Pohrana u repozitorij, OA licencije, DMP	Knjižničar
CroRIS profil i verifikacija zapisa	Knjižničar i CroRIS koordinator
Projekti i financiranje OA troškova	Voditeljica projektnog ureda
Autorska prava i ugovorni odnosi	Tajništvo Veleučilišta

DEKAN

Ivan Štedul, v. pred.

Ivan Štedul